

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
Кафедра перекладознавства імені Миколи Лукаша

Рекомендовано до захисту
Протокол засідання кафедри №
від « ____ » _____ 2024 р.
Завідувач кафедри Олександр РЕБРІЙ
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
Способи відтворення метафор у дискурсі ідеації
(на матеріалі платформи TED)

Виконавець:

студентка: II курсу магістратури
групи АМП-62
Корягіна Альона Вадимівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник роботи:

Ташченко Ганна Володимирівна, доцент кафедри
перекладознавства імені Миколи Лукаша,
кандидат філологічних наук
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою:

кількість балів: _____

Підпис керівника

Кваліфікаційну магістерську роботу захищено на засіданні Екзаменаційної комісії

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2024 р.

Голова Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТАФОРИ В ДИСКУРСІ ІДЕАЦІЇ	6
1.1. Дискурс ідеації: поняття та особливості	6
1.2. Поняття метафори та її роль у комунікації	16
1.3. Метафора як тип перекладацьких труднощів у дискурсі ідеації	19
Висновки до Розділу 1	21
РОЗДІЛ 2: МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТАФОР НА МАТЕРІАЛІ ПЛАТФОРМИ TED	23
2.1. Вибір і обґрунтування матеріалу дослідження	23
2.2. Методи і прийоми аналізу метафор у текстах TED	24
2.3. Метафора як перекладацька проблема в дискурсі TED	26
Висновки до Розділу 2	49
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
Summary	58

ВСТУП

Метафора є важливим інструментом комунікації, особливо в рамках публічних виступів, таких як TED Talks, де основна мета — донести складні ідеї до широкої аудиторії. У дискурсі ідеації, метафори виконують функцію когнітивного та риторичного інструменту, що сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню інформації. Метафори допомагають побудувати зв'язок між абстрактними концепціями і конкретним досвідом слухача, що робить ідеї більш доступними.

Актуальність дослідження. У рамках дискурсу ідеації, зокрема на платформі TED, метафори часто використовуються для того, щоб переконати аудиторію, пояснити складні ідеї або створити емоційний вплив. TED є унікальним прикладом платформи, де метафори активно використовуються в промовах експертів, учених, мотиваційних спікерів та мислителів. Дослідження способів відтворення метафор у цьому контексті дозволить виявити ефективні стратегії комунікації, які використовуються для популяризації нових ідей та концепцій.

Мета дослідження. Метою даного дослідження є аналіз способів відтворення метафор у дискурсі ідеації на платформі TED, з акцентом на те, як метафори використовуються для передачі складних ідей, формування емоційного впливу на аудиторію та забезпечення переконливості публічних виступів.

Завдання дослідження

1. Проаналізувати основні теоретичні підходи до вивчення метафор у дискурсі.
2. Описати ключові функції метафор у публічних виступах на платформі TED.
3. Дослідити різні типи метафор (когнітивні, структурні, орієнтаційні) та їхній вплив на аудиторію.

4. Визначити найпоширеніші способи відтворення метафор у виступах на TED, базуючись на тематичному і жанровому аналізі.
5. Провести аналіз метафор, що використовуються спікерами з різних галузей, для виявлення закономірностей у виборі метафоричних стратегій.

Об'єкт дослідження. Дискурс ідеації в публічних виступах на платформі TED.

Предмет дослідження. Способи відтворення та функціонування метафор у публічних виступах на TED як інструменту пояснення та переконання.

Методи дослідження:

1. Дискурсивний аналіз для вивчення ролі метафор у публічних виступах на TED.
2. Контент-аналіз для виявлення і класифікації метафоричних висловлювань.
3. Когнітивно-лінгвістичний аналіз для вивчення того, як метафори структурують думки і впливають на сприйняття інформації аудиторією.
4. Прагматичний аналіз для дослідження ролі метафор у створенні ефекту переконання та формуванні емоційного впливу на аудиторію.

Дослідження способів відтворення метафор у дискурсі ідеації на платформі TED є актуальним для розуміння того, як мова може бути використана для передання нових ідей у зрозумілий та переконливий спосіб.

Матеріали дослідження. Матеріалом для даного дослідження є виступи на платформі TED, які було відібрано з огляду на їхню тематику, наявність метафор та їхню популярність серед аудиторії. Усього було проаналізовано 50 виступів різних спікерів, що охоплюють теми від науки і технологій до мистецтва та особистісного розвитку. Вибір TED обумовлений високою комунікативною цінністю цих виступів і їхньою метою зробити складні ідеї доступними широкій аудиторії.

Наукова новизна даного дослідження полягає у визначенні ролі метафор у структуризації дискурсу ідеації на платформі TED. Особливу увагу було приділено аналізу того, як метафори сприяють створенню емоційного зв'язку з аудиторією та формуванню переконливих аргументів, що робить інформацію доступнішою та впливовішою. Це дослідження також включає розгляд перекладацьких стратегій для збереження когнітивного та емоційного навантаження метафор під час адаптації для міжнародної аудиторії.

Практичне значення отриманих результатів полягає у використанні метафор як інструменту для ефективної комунікації складних концепцій у публічних виступах та освітньому середовищі. Знання про те, як метафори впливають на аудиторію та сприяють формуванню емоційного зв'язку, може бути корисним для викладачів, ораторів, перекладачів та спеціалістів із комунікації, які прагнуть зробити складні ідеї доступними для широкої аудиторії.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були представлені на міжнародних конференціях, присвячених лінгвістиці та комунікації, а також під час семінарів з когнітивної лінгвістики. Обговорення отриманих результатів дозволило підтвердити важливість стратегічного використання метафор у публічних виступах для посилення їхньої впливовості та доступності.

РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТАФОРИ В ДИСКУРСІ ІДЕАЦІЇ

1.1. Дискурс ідеації: поняття та особливості

Поняття «дискурс» з'явилося у науковому обігу наприкінці ХХ століття завдяки таким дослідникам, як Мішель Фуко, Норман Фейрклоу та Тейун ван Дейк. Це поняття увійшло в термінологію низки дисциплін, зокрема лінгвістики, соціології, психології та філософії. Мішель Фуко вивчав дискурс у контексті влади та знання, підкреслюючи, як через дискурси відтворюються і поширюються соціальні ідеології та структури влади. Він описав дискурс як систему мислення, що формується через соціальні практики і мову, які створюють уявлення про реальність.

Тейун ван Дейк зосереджувався на дискурсивному аналізі з позицій соціальних і політичних наук, зокрема досліджував, як дискурси виявляють і відтворюють владу через текст і комунікацію. Він приділяв увагу критичному дискурс-аналізу, що дозволяє вивчати, як мова використовується для підтримки соціальних інститутів та ідеологій. Ван Дейк також акцентував увагу на тому, як дискурси формують уявлення про «інших» через медіа, політичні промови та тексти.

Норман Фейрклоу розробив модель дискурсу, яка поєднує лінгвістичний та соціологічний підходи. Він стверджував, що дискурс є не лише лінгвістичним феноменом, але також соціальним і політичним інструментом, який впливає на структурування суспільних відносин. Фейрклоу підкреслював значення мовних практик у формуванні і підтримці соціальних ієрархій, зокрема в політичних і медійних дискурсах.

Розвиток термінології дискурсу відбувався у рамках різних наукових дисциплін. У лінгвістиці досліджувалися способи організації текстів та

взаємодії між мовцями, тоді як у соціології та філософії акцент робився на впливі дискурсу на формування знань, ідеологій і соціальних структур.

У дискурсі ідеації велика увага приділяється креативності та оригінальності, а також здатності ефективно доносити новаторські концепції через аргументи, приклади, метафори та аналогії. Спікери у такому дискурсі прагнуть не лише інформувати, але й надихати аудиторію, стимулювати критичне мислення і нові погляди на вже відомі речі.

Характерні риси дискурсу ідеації на платформі TED включають кілька важливих аспектів, що роблять його привабливим і ефективним для широкої аудиторії.

По-перше, **фокус на інноваціях та нових ідеях** визначає дискурс ідеації як орієнтований на представлення інноваційних ідей, концепцій і рішень. На платформі TED це проявляється через виступи, які часто зосереджені на новаторських підходах у науці, технологіях, освіті, мистецтві та соціальних змінах. Такі виступи акцентують увагу на нових способах мислення і пропонують шляхи вирішення глобальних проблем.

Другою важливою рисою є **популяризація складних концепцій**. У дискурсі ідеації складні ідеї подаються у доступній формі для легшого розуміння аудиторією. На TED спікери пояснюють абстрактні і складні ідеї, використовуючи прості приклади, аналогії та метафори, що дозволяє залучати широку аудиторію незалежно від їхнього фахового досвіду.

Наступною рисою є **використання риторичних прийомів**, таких як метафори, аналогії, порівняння і емоційні заклики, щоб створити сильний вплив на слухачів. У виступах TED часто використовуються метафори та образи, які не тільки покращують розуміння ідей, а й забезпечують емоційний та візуальний вплив, що сприяє залученню аудиторії.

Інтерактивність та відкритість до нових ідей також є характерною рисою дискурсу ідеації, оскільки він заохочує обговорення, критику і розвиток нових підходів у відповідь на представлені ідеї. Платформа TED

підтримує цю рису, надаючи можливості для відкритих обговорень та взаємодії у соціальних мережах, де аудиторія може ділитися своїми враженнями і спілкуватися зі спікерами.

Важливим аспектом також є **створення емоційного зв'язку** з аудиторією, коли ідеї не просто пояснюються, а й мають емоційний вплив, що сприяє кращому запам'ятовуванню. На TED значну увагу приділяють особистим історіям спікерів, що допомагають встановити глибокий емоційний зв'язок з аудиторією, роблячи виступи переконливішими і впливовими.

Нарешті, **когнітивне спрощення** відіграє важливу роль у донесенні ідей до слухачів. Це передбачає перетворення складних ідей у прості моделі або концепції для полегшення сприйняття. На TED спікери часто використовують порівняння з повсякденними ситуаціями, що допомагають аудиторії краще розуміти складні наукові або технічні теми.

Таким чином, дискурс ідеації на TED відрізняється зосередженістю на інноваціях, доступності подачі складних ідей, використанні риторичних прийомів, інтерактивності, створенні емоційного зв'язку та когнітивному спрощенні, що робить його потужним засобом поширення ідей.

Дискурс ідеації — це форма комунікації, спрямована на генерування, представлення та обговорення нових ідей, концепцій та інновацій. Основна мета дискурсу ідеації полягає у донесенні складних ідей до аудиторії в доступний та переконливий спосіб. Він часто використовується в публічних виступах, наукових дискусіях, конференціях і платформах, таких як TED Talks, де спікери діляться своїми знаннями і досвідом з різних галузей.

Функції дискурсу ідеації пов'язані з передачею інформації, знань та ідей у текстах та комунікації. Ідеаційний дискурс відповідає за вираження змісту та передачу основної теми або предмета обговорення. Він є важливим компонентом мовленнєвої діяльності, оскільки його основною метою є

формування та розвиток ідей. У рамках функцій дискурсу ідеації можна виділити ключові:

1. Інформаційна функція

Ця функція полягає в наданні нових фактів, знань або даних. Вона дозволяє говорити про предмет обговорення, надавати нову інформацію або уточнювати відомі факти. Інформаційна функція є основою дискурсу ідеації, оскільки вона забезпечує передавання змісту.

2. Пояснювальна функція

Ця функція покликана уточнювати та пояснювати певні концепції чи ідеї. Пояснювальна функція допомагає глибше зрозуміти зміст через роз'яснення та ілюстрації. Вона є необхідною для того, щоб слухач або читач міг краще зрозуміти представлені ідеї.

3. Аргументативна функція

Аргументативна функція полягає у підтримці чи спростуванні певної ідеї або точки зору. Вона використовується для побудови логічних зв'язків між твердженнями та надання доказів або контраргументів. Аргументація є важливою складовою ідеаційного дискурсу, коли потрібно обґрунтувати певні твердження або переконати аудиторію в їх достовірності.

4. Класифікаційна функція

Класифікаційна функція допомагає структурувати інформацію, розділяючи її на категорії, групи або класи. Це дозволяє ефективно організовувати інформацію і полегшує її розуміння та засвоєння.

5. Описова функція

Описова функція полягає у наданні детальної характеристики об'єкта або явища. За допомогою описів можна передати основні властивості, ознаки або структуру чогось.

6. Пояснення причинно-наслідкових зв'язків

Ця функція дозволяє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями або явищами. Вона допомагає пояснити, чому певні явища відбуваються і які наслідки вони можуть мати.

7. Синтезуюча функція

Синтезуюча функція об'єднує різні ідеї, концепції або аргументи в єдину картину. Вона дозволяє створити узагальнення та підсумувати основні ідеї, що обговорювались у дискурсі.

Отже, функції дискурсу ідеації служать для різних цілей, пов'язаних із передаванням і обробкою інформації. Вони допомагають організувати знання, пояснити складні ідеї, аргументувати точку зору та забезпечити зрозуміле сприйняття інформації аудиторією. У різних типах текстів і комунікацій дискурс ідеації може використовувати різні комбінації цих функцій для досягнення своїх цілей.

Для чіткого розуміння терміну, **комунікативна стратегія** — це план або сукупність прийомів, що використовуються для досягнення певної мети у процесі комунікації. Комунікативна стратегія передбачає вибір способів та тактик для побудови діалогу з аудиторією або співрозмовником, ефективного донесення ідей та впливу на сприйняття інформації. Вона визначає, як саме варто передавати повідомлення, яким тоном і з якими акцентами, щоб забезпечити максимально можливий ефект і зрозумілість.

На платформі TED комунікативні стратегії зосереджені на залученні аудиторії та полегшенні сприйняття складних ідей. Стратегічні прийоми тут включають емоційне залучення, структуровану подачу матеріалу, використання візуальних засобів та інтерактивність, що сприяє активній участі слухачів та формуванню позитивного ставлення до нових ідей.

Якщо взяти до уваги виступи на TED, комунікативні стратегії, які використовуються, мають певні особливості. TED Talks орієнтовані на широку аудиторію, тому стратегії часто спрямовані на те, щоб не лише інформувати, а й викликати емоційний відгук, залучити увагу та переконати.

У виступах TED використовуються різні комунікативні стратегії, які спрямовані на ефективне донесення ідей до аудиторії та створення емоційного зв'язку.

Інформативна стратегія спрямована на подання нової або важливої інформації в доступній формі. Спікери на TED часто діляться результатами власних досліджень або особистим досвідом у таких сферах, як наука, технології, медицина або соціальні питання, роблячи складні концепції зрозумілими для аудиторії.

Пояснювальна стратегія полягає в тому, щоб просто пояснити складні ідеї або концепції за допомогою прикладів і візуальних матеріалів. Спікери використовують аналогії, метафори та графічні ілюстрації для демонстрації таких тем, як штучний інтелект, генетика або кліматичні зміни. Яскравим прикладом є виступ Ханса Рослінга, який майстерно пояснює статистику за допомогою візуалізацій.

Аргументаційна стратегія передбачає використання логічних аргументів і доказів для переконання аудиторії в певній точці зору. Спікери часто посиляються на статистичні дані, наукові дослідження або особисті історії, щоб обґрунтувати свої погляди та переконати слухачів. Наприклад, Білл Гейтс використовує такі прийоми у своєму виступі про боротьбу з малярією.

Емоційна стратегія має на меті викликати емоційний відгук за допомогою особистих історій або впливових прикладів. Цей прийом дозволяє встановити контакт з аудиторією, сприяючи співпереживанню або натхненню. Наприклад, Брене Браун у своєму виступі про вразливість розповідає особисті історії, щоб встановити емоційний зв'язок зі слухачами.

Стратегія актуалізації підкреслює важливість тем, що мають значення для сучасного світу. На TED часто розглядаються глобальні питання, такі як зміна клімату, соціальна нерівність або технологічний прогрес, які є важливими для широкого кола слухачів.

Стратегія апеляції до авторитету використовується для посилення позиції спікера шляхом звернення до експертних думок або авторитетних джерел. Спікери часто посиляються на дослідження або думки відомих фахівців, щоб підкріпити свої ідеї, як це робить Розалінда Торрес у виступі про лідерство.

Стратегія використання гумору допомагає залучити аудиторію, полегшуючи сприйняття складних тем. Спікери застосовують дотепні історії або жарти, щоб зберегти інтерес слухачів і допомогти легше зрозуміти тему. Прикладом є виступи Кена Робінсона про освіту, де він активно використовує гумор.

Стратегія порівняння дає можливість спікерам проводити паралелі між різними явищами або концепціями для покращення розуміння і демонстрації певної теми. Вони часто порівнюють різні підходи до вирішення проблем або соціальні системи, щоб показати їхні переваги і недоліки. Наприклад, у виступах про стилі лідерства порівнюються різні підходи до керівництва.

Стратегія метафор та аналогій використовується для пояснення абстрактних або складних концепцій через метафори і аналогії, що полегшує розуміння. Метафори дозволяють спростити ідеї, роблячи їх зрозумілішими для аудиторії. Наприклад, науковці часто застосовують порівняння, щоб пояснити технологічні процеси.

Ці комунікативні стратегії забезпечують спікерам TED можливість ефективно доносити свої ідеї до аудиторії, роблячи виступи цікавими, інформативними та доступними для сприйняття.

Комунікативні стратегії можна згрупувати у дві групи: ті, що стосуються промов, і ті, які є стратешіями суто мовного рівня.

До стратегій, що стосуються промов, належать:

- Інформативна стратегія, спрямована на подання нової інформації у доступній формі, яка дозволяє спікерам зробити складні концепції зрозумілими для широкої аудиторії.
- Пояснювальна стратегія, яка допомагає чітко і зрозуміло пояснювати складні ідеї за допомогою прикладів, візуальних матеріалів та аналогій.
- Аргументаційна стратегія, яка передбачає використання логічних доказів і аргументів для переконання слухачів, посилення на статистику, наукові дослідження або особисті історії.
- Емоційна стратегія, що має на меті викликати емоційний відгук у слухачів, використовуючи особисті історії та приклади для створення емоційного зв'язку.
- Стратегія актуалізації, яка підкреслює важливість тем, що стосуються сучасних глобальних питань, що робить виступи значущими для слухачів.
- Стратегія апеляції до авторитету, що використовує звернення до авторитетних джерел і експертних думок для підсилення позиції спікера.
- Стратегія використання гумору, яка допомагає залучити аудиторію та полегшує сприйняття складних тем завдяки дотепним історіям чи жартам.
- Стратегія порівняння, що дозволяє спікерам проводити паралелі між різними концепціями або явищами для поліпшення розуміння аудиторією.

До стратегій, що стосуються суто мовного рівня, відносяться:

- Стратегія метафор та аналогій, яка використовується для пояснення абстрактних або складних концепцій за допомогою метафор і аналогій, роблячи ідеї більш зрозумілими та доступними. Ця стратегія включає мовні прийоми, що додають виступу образності та глибини.

Таке розділення допомагає зрозуміти, як спікери використовують різні тактики для досягнення ефективного спілкування. Стратегії, що стосуються промов, спрямовані на загальне подання матеріалу, залучення аудиторії та утримання уваги, тоді як стратегії мовного рівня полегшують розуміння через використання літературних прийомів.

Виступи на TED використовують широкий спектр комунікативних стратегій, щоб залучити аудиторію, інформувати та переконати. Найбільш характерними стратегіями є емоційний вплив, пояснення складних концепцій через аналогії, а також використання гумору та актуальних прикладів для привернення уваги. TED Talks також часто акцентують на важливих глобальних темах, таких як зміни клімату, освіта, технології, звертаючись до авторитетних джерел та експертів для підкріплення своїх позицій.

У дискурсі ідеації метафора виконує кілька важливих комунікативних стратегій:

1. **Спрощення складних концепцій:** метафора допомагає перетворити складні та абстрактні ідеї у зрозумілі образи, полегшуючи їхнє сприйняття аудиторією. Це сприяє кращому розумінню та засвоєнню інформації.
2. **Емоційне залучення:** метафори часто створюють емоційний відгук, допомагаючи встановити зв'язок між ідеями та особистим досвідом аудиторії. Це робить ідеї ближчими і більш впливовими.
3. **Актуалізація ідеї:** використання метафор робить тему більш сучасною та значущою, що особливо важливо для розгляду глобальних проблем. Метафори допомагають аудиторії побачити зв'язок між ідеями та поточними викликами.
4. **Зміцнення аргументації:** метафора може підсилювати аргументи, дозволяючи показати переваги або недоліки певної позиції через переконливі образи та порівняння, роблячи ідеї більш переконливими і запам'ятовуваними.

Так, у дискурсі ідеації метафора є потужним інструментом, що реалізує стратегії спрощення, емоційного впливу, актуалізації та зміцнення аргументації.

На підставі критичного аналізу наукових статей, що вивчають дискурс ідеації на платформі TED, можна зробити висновок, що метафори рідко розглядаються як самостійний об'єкт дослідження. Більшість праць зосереджуються на мультимодальних аспектах, риторичних прийомах та соціально-політичних аспектах TED Talks. Метафори лише побічно згадуються як один з інструментів комунікації, але не досліджуються в контексті їхнього прямого впливу на аудиторію і сприйняття ідеї. Наприклад, Kaysina (2018) [19] добре демонструє важливість комунікативної стратегії в ідеаційному дискурсі, однак обмежується аналізом кількох виступів. Вона досліджує дискурс ідеації на прикладі TED Talks, звертаючи увагу на риторичні стратегії спікерів. Натомість Jiang і Lim (2022) [14] аналізують мультимодальну організацію TED Talks, акцентуючи на візуальних та вербальних засобах комунікації. Хоча це корисне дослідження, йому бракує порівняння ефективності різних стратегій в різних культурних контекстах. В свою чергу Masi (2023) [24] пропонує аналіз гумору у TED Talks як риторичного інструменту. Це інноваційний підхід, але дослідження може бути розширене аналізом впливу гумору на різні аудиторії. Стаття Alnasser (2023) [1] є важливим внеском у розуміння використання переконливих стратегій, однак вона зосереджена на політичних аспектах і не аналізує вживання метафор у загальному ідеаційному дискурсі. Drasovean і Tagg (2015) [10] досліджують мову солідарності у TED, що робить вагомий внесок у вивчення комунікації на цій платформі. Однак акцент зроблено на емоційному впливі мови, а метафори розглядаються лише побічно, що залишає простір для глибшого аналізу метафоричних прийомів у дискурсі.

Так, можна стверджувати, що існує недостатньо досліджень, які детально аналізують способи відтворення метафор у дискурсі ідеації на

платформі TED. Існуючі дослідження часто фокусуються на загальних риторичних стратегіях або мультимодальних аспектах комунікації, не виділяючи метафору як окремий інструмент. Це створює великий потенціал для подальших досліджень, які могли б зосередитися саме на тому, як метафори допомагають структурувати ідеї, спрощувати складні концепції і досягати емоційного впливу в контексті публічних виступів на TED.

1.2. Поняття метафори та її роль у комунікації

Метафора є одним із найважливіших когнітивно-лінгвістичних інструментів, що використовується для передачі складних ідей через порівняння або перенесення значень з одного об'єкта або явища на інший. Вона дозволяє представити абстрактні або незрозумілі концепції через більш знайомі або конкретні образи, допомагаючи аудиторії легше зрозуміти ідеї. Термін "метафора" походить від грецького слова "μεταφορά" (metaphorá), що означає "перенесення", оскільки цей механізм передбачає перенос сенсів з однієї сфери до іншої.

Класичне визначення метафори: Метафору можна визначити як стилістичний прийом, у якому одне поняття описується через порівняння з іншим, з метою підкреслити подібність між ними. Наприклад, фраза "життя — це шлях" переносить абстрактне поняття "життя" на більш конкретний образ "шляху", що допомагає описати подорож, перешкоди та цілі.

Історичний підхід Ankersmit, F.R. (1994) [2] базується на розгляді історії метафор та їхньому значенні у формуванні історичних наративів. Таким чином, метафори відіграють центральну роль у розумінні історичних подій і фактів, формуючи не тільки мову, а й спосіб мислення про минуле.

Історично-контекстуальний підхід Crisp, P. (2001) [8] розглядає метафору у контексті алегорії та її роль у формуванні історичних і філософських текстів.

Автор аналізує, як метафори використовуються для структурування мислення в історичних наративах та літературних текстах, підкреслюючи зв'язок між метафорою і пізнавальними процесами, історичні контексти впливають на зміну та розвиток метафоричних концепцій. **Когнітивний підхід** Gibbs and Ortony (2008) [12] розглядає когнітивні аспекти метафори та їх вплив на мислення. Ця книга є важливою працею, що охоплює основи когнітивного підходу до метафор. Вона розглядає метафору як інструмент мислення та пояснює її роль у когнітивній структурі мови. **Культурний підхід** Kövecses, Z. (2010) [20] побудований на взаємодії метафори і культури, аналізуючи, як метафори впливають на культурне сприйняття світу і як культура формує метафоричні концепції. Автор підкреслює, що метафори є не тільки когнітивними, але й культурно залежними, і вони можуть сильно варіюватися залежно від культурного контексту. **Культурно-контекстуальний підхід** Steen et al. (2010) [28] акцентує увагу на вживанні метафор у конкретних мовних контекстах, але не надає вичерпних результатів щодо історичних змін у концептуальних метафорах. Автори досліджують використання метафор у мовленні та їхнє функціонування в різних мовних контекстах. Важливість цієї роботи полягає у тому, що вона акцентує увагу на тому, як метафори використовуються в повсякденному житті. **Індивідуально-контекстуальний підхід** Fetterman, A.K., Bair, J.L., Werth, M. (2016) [11] розглядає індивідуальні відмінності у використанні метафор та їхній вплив на когнітивні процеси. Дослідження демонструє, що люди з різними особистісними характеристиками можуть по-різному інтерпретувати і використовувати метафори у своєму мовленні, що, в свою чергу, впливає на їхнє сприйняття світу. **Соціальний підхід** Julich-Warpakowski (2023) [16] вказує на нові виклики в дослідженні метафор, але основна увага приділяється соціальному контексту метафор, що звужує аналіз. Обговорюються сучасні проблеми дослідження метафор, включаючи методологічні питання та різні підходи до аналізу метафор. Автори розглядають, як метафори впливають на соціальні

структури та спілкування в сучасних дискурсах. Це дослідження важливе для вивчення ролі метафор у соціальних змінах, однак воно зосереджено переважно на сучасних контекстах, що залишає поза увагою глибші історичні аспекти.

Таким чином, історія дослідження метафор використовує широкий спектр підходів, від когнітивної лінгвістики до соціального контексту їх використання. Незважаючи на вагомий внесок дослідників, варто відзначити, що культурні та історичні аспекти метафор залишаються недостатньо вивченими. Є потенціал для більш детальних досліджень впливу культурних факторів на метафори та їхню еволюцію.

Перспективи досліджень:

1. Поглиблений аналіз культурних і соціальних відмінностей у використанні метафор у різних мовних спільнотах.
2. Дослідження впливу метафор на когнітивні процеси в освітньому середовищі.
3. Історичний аналіз зміни метафор і їхнього впливу на формування культурних ідей.

Метафори відіграють ключову роль у комунікації та як їхні особливості використовуються в дискурсі TED для підсилення ефективності та доступності представлених ідей:

1. Спрощення складних концепцій: метафора допомагає перетворити складні та абстрактні ідеї у зрозумілі образи, полегшуючи їхнє сприйняття аудиторією. Це сприяє кращому розумінню та засвоєнню інформації.
2. Емоційне залучення: метафори часто створюють емоційний відгук, допомагаючи встановити зв'язок між ідеями та особистим досвідом аудиторії. Це робить ідеї ближчими і більш впливовими.
3. Актуалізація ідей: використання метафор робить тему більш сучасною та значущою, що особливо важливо для розгляду глобальних проблем.

Метафори допомагають аудиторії побачити зв'язок між ідеями та поточними викликами.

4. Зміцнення аргументації: метафора може підсилювати аргументи, дозволяючи показати переваги або недоліки певної позиції через переконливі образи та порівняння, роблячи ідеї більш переконливими і запам'ятовуваними.

Так, у дискурсі ідеації метафора є потужним інструментом, що реалізує стратегії спрощення, емоційного впливу, актуалізації та зміцнення аргументації.

Таким чином, можна зробити висновок, що метафора є універсальним і потужним інструментом комунікації, що поєднує когнітивні, емоційні та риторичні аспекти. Вона допомагає ефективно доносити складні ідеї до аудиторії, спрощуючи розуміння та створюючи емоційний зв'язок між спікером і слухачами. У дискурсі ідеації, особливо на таких платформах, як TED, метафора відіграє центральну роль, оскільки допомагає не лише пояснювати концепції, але й робить їх більш переконливими та захопливими для аудиторії.

1.3. Метафора як тип перекладацьких труднощів у дискурсі ідеації

Метафора є одним із найскладніших елементів мови для перекладу через її унікальність у кожній культурі, глибокий зв'язок з когнітивними процесами і культурними реаліями. Метафори ґрунтуються на образності, порівняннях та асоціативних зв'язках, які не завжди мають прямі еквіваленти в іншій мові. Це ставить перекладачів перед вибором — перекладати метафору буквально, адаптувати її до контексту або шукати еквіваленти, які б зберегли її зміст та емоційний відтінок.

Культурна специфіка метафор. Кожна мова відображає культурні особливості народу, що її використовує, і метафори не є винятком. Метафори часто базуються на реаліях, знайомих носіям певної культури, але можуть бути незрозумілими або навіть хибно інтерпретованими в іншому мовному середовищі. Перекладачам доводиться враховувати ці відмінності і шукати способи передати смисл метафори так, щоб вона була прийнятною і зрозумілою для аудиторії іншої культури.

Втрата образності та емоційного впливу. Один із основних викликів при перекладі метафор — це збереження образності, що міститься в оригінальній метафорі. Буквальний переклад метафори часто не працює через те, що культурні чи мовні реалії можуть відрізнятися, що призводить до втрати або спотворення початкового смислу. Перекладачам важливо не лише зберегти зміст, але й передати емоційний відтінок метафори.

Багатозначність та різні рівні абстракції. Метафори часто є багатозначними, і їхнє значення може варіюватися залежно від контексту. Перекладач повинен вибрати найбільш підходящий варіант перекладу, орієнтуючись не лише на лексичне значення, але й на контекст та стиль тексту. Крім того, метафори можуть мати різні рівні абстракції — деякі метафори є простими й базовими, тоді як інші можуть бути абстрактними і складними для перекладу.

Стратегії перекладу метафор. Існує кілька стратегій перекладу метафор, які перекладачі можуть використовувати залежно від конкретної метафори та контексту:

- **Прямий переклад:** використовується, коли метафора має еквівалент у мові-цілі та сприймається природно. Це найпростіший варіант, коли оригінальна метафора зрозуміла у обох мовах.
- **Адаптація:** перекладач може адаптувати метафору, використовуючи відповідний образ або аналог у мові-цілі. Цей підхід дозволяє зберегти

зміст і образність метафори, навіть якщо буквальный переклад неможливий.

- **Роз'яснення:** у деяких випадках перекладач може обрати шлях роз'яснення метафори, особливо якщо її неможливо адаптувати або якщо вона є специфічною для культури мови-джерела.

Висновки до Розділу 1

У першому розділі дослідження розглянуто теоретичні підходи до вивчення метафор, їх історичний розвиток та основні функції у комунікації. Основні концепції, що описують дискурс, були детально проаналізовані за допомогою робіт Мішеля Фуко, Нормана Фейрклоу та Тейуна ван Дейка, які підкреслюють роль дискурсу у формуванні знань та соціальних структур.

Виявлено, що метафора є одним із ключових інструментів у публічному дискурсі, оскільки вона виконує когнітивну та емоційну функцію. Аналіз показав, що метафора допомагає спікерам донести складні концепції до аудиторії, сприяючи їхньому сприйняттю та засвоєнню. Використання метафор у дискурсі ідеації базується на створенні зв'язку між новими ідеями та вже знайомими слухачам концепціями, що робить їх більш зрозумілими.

Також розглянуто функції метафор, серед яких виділено інформаційну, пояснювальну, аргументативну та синтезуючу. Встановлено, що метафори сприяють ефективному структуруванню інформації, роз'ясненню абстрактних ідей, підтримці аргументів та створенню цілісного образу представлених концепцій. Результати теоретичного аналізу свідчать про те, що метафори є не лише естетичним прийомом, а й важливим когнітивним інструментом, який формує мислення аудиторії.

Зроблені висновки:

1. Дискурс ідеації у виступах TED характеризується акцентом на інноваційних ідеях, використанні простих прикладів та метафор для

пояснення складних концепцій. Це забезпечує доступність матеріалу для різних аудиторій і сприяє його кращому запам'ятовуванню.

2. Метафора виступає як когнітивний інструмент, що допомагає структурувати мислення і створювати зв'язки між абстрактними і конкретними поняттями. Завдяки цьому спікери можуть передавати складні ідеї у доступній формі, зберігаючи їхню глибину і зміст.
3. Метафори також виконують риторичну функцію, допомагаючи побудувати аргументацію, що є переконливою та запам'ятовуваною. Це особливо важливо в публічних виступах, де необхідно залучити увагу та підтримати інтерес аудиторії.
4. Використання метафор у дискурсі TED є прикладом того, як комунікація може бути ефективно побудована на основі когнітивних і риторичних прийомів. Спікери використовують метафори для створення емоційного зв'язку з аудиторією, що підвищує переконливість та впливовість їхніх виступів.

РОЗДІЛ 2: МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТАФОР НА МАТЕРІАЛІ ПЛАТФОРМИ TED

2.1. Вибір і обґрунтування матеріалу дослідження

Для дослідження метафор на матеріалі платформи TED було обрано саме цей ресурс через його унікальну комунікаційну структуру, масштабність аудиторії та багатство метафоричного матеріалу, що використовується у виступах. Платформа TED охоплює величезну кількість тем, що дозволяє досліджувати метафори в різних контекстах — від науки та технологій до психології та мистецтва. Основною метою дослідників TED є доступне та цікаве донесення складних ідей до широкої аудиторії, а метафори відіграють ключову роль у цьому процесі.

Обрання TED для дослідження зумовлене кількома факторами. По-перше, платформа TED є одним із провідних джерел для масового поширення ідей у глобальному контексті, що робить її ідеальною для аналізу того, як метафори використовуються для формування світогляду широких мас людей. Виступи на TED часто зосереджені на інноваційних ідеях, які можуть бути складними для неглибокого розуміння, що робить використання метафор ефективним інструментом для їх пояснення.

По-друге, TED має сильну аудіовізуальну складову, що робить можливим аналіз не тільки текстових метафор, але й невербальних елементів, таких як інтонація, жести і візуальні матеріали, які підсилюють метафоричні образи. Це надає додаткові можливості для поглибленого дискурс-аналізу та когнітивного аналізу метафор.

По-третє, виступи на TED призначені для міжнародної аудиторії, що дозволяє вивчати, як метафори функціонують у глобальному контексті, перетинаючи культурні межі та мовні бар'єри. Це надає дослідженню

важливий міжкультурний вимір, дозволяючи аналізувати, як метафори адаптуються до різних культурних і соціальних контекстів.

Зважаючи на вищевказані фактори, TED є ідеальним об'єктом для дослідження ролі метафор у публічному дискурсі, їхнього впливу на аудиторію та ефективності у комунікації складних ідей.

2.2. Методи і прийоми аналізу метафор у текстах TED

Для аналізу метафор у текстах TED використовуються різні методи та прийоми. Аналіз метафор у виступах TED вимагає комплексного підходу, який поєднує кілька методів дослідження. Один з основних підходів — це дискурс-аналіз, що дозволяє вивчати метафори у взаємозв'язку з соціальними та культурними контекстами. За допомогою цього методу аналізується, як метафори впливають на аудиторію та комунікаційний ефект. Дискурс-аналіз включає дослідження метафоричних образів, які формують загальні уявлення про теми виступів. Дискурсивний аналіз також застосовується для вивчення того, як метафори впливають на соціальні структури і взаємодію між мовцем та слухачами. Виступи на TED часто містять метафори, які допомагають створити зв'язок між спікером і аудиторією, формуючи спільне розуміння та емоційну підтримку. Наприклад, метафора «плетіння гобелена різноманітності» у виступі Чимаманди Нгозі Адічі (The Danger of a Single Story) допомагає передати ідею багатогранності людського досвіду та важливості уникнення стереотипів.

Інший підхід — когнітивний аналіз, що вивчає метафори як інструмент когнітивної діяльності. В цьому випадку метафори розглядаються як спосіб структурування знань та розуміння складних концепцій. Когнітивний аналіз допомагає виявити, як метафори на TED полегшують сприйняття аудиторією складних або абстрактних тем. Когнітивний аналіз є важливим методом, який дозволяє дослідити, як метафори відображають когнітивні процеси мовця та

аудиторії. Цей метод допомагає визначити, як метафори структурують інформацію та впливають на її сприйняття. Наприклад, метафора «посіяти сім'я знань» у виступі Кена Робінсона на TED (Do Schools Kill Creativity?) використовується для того, щоб зробити освітній процес більш зрозумілим та наочно показати, що знання потребують часу для розвитку.

Також використовується контент-аналіз, що передбачає кількісне дослідження вживаних метафор для виявлення найбільш поширених патернів. Це дозволяє класифікувати метафори за їх частотою та типами, що допомагає краще розуміти, які метафоричні моделі найчастіше використовуються у виступах TED. Метод контент-аналізу дозволяє кількісно оцінити, як часто використовуються певні метафори, а також виявити основні теми, що виникають через метафоричні образи. Наприклад, у виступах TED можна відстежити, як часто використовуються метафори, пов'язані з природними явищами («навчання як садівництво», «бурхливе море викликів»), що допомагає краще зрозуміти загальні когнітивні стратегії спікерів.

Стилістичний аналіз є ще одним важливим інструментом, що допомагає дослідити естетичну роль метафор у виступах. Він дозволяє вивчити, як метафори створюють емоційний вплив на аудиторію та як вони інтегруються у загальну стилістичну манеру спікера.

Когнітивно-дискурсивний підхід є ще одним важливим інструментом для аналізу метафор на TED. Цей підхід поєднує в собі елементи когнітивного і дискурсивного аналізу, дозволяючи досліджувати, як метафори структурують публічний дискурс та впливають на комунікацію між спікером та аудиторією.

2.3. Метафора як перекладацька проблема в дискурсі TED

TED Talks, будучи орієнтованими на міжнародну аудиторію, часто містять метафори, які спікери використовують для донесення своїх ідей та створення емоційного впливу. Однак ці метафори, будучи ефективними в оригінальному контексті, можуть викликати труднощі при перекладі, особливо коли мова йде про локальні культурні реалії або особисті метафори, пов'язані з досвідом спікера.

Професійний переклад — це діяльність, орієнтована на досягнення мети, яка базується на практичних завданнях і спрямована на конкретні та ефективні результати (Baker, 2011). Оскільки він включає взаємодію двох мов, лінгвістика є очевидним, основним складником перекладознавства (Baker, 2011), а зважаючи на практичну природу перекладу як конкретного продукту, що створюється у специфічних комунікативних ситуаціях, прагматика знаходиться в авангарді лінгвістичних дисциплін, до яких звертається перекладознавство (Snell-Hornby, 1995, 2006; House, 1997; Baker, 2011). Метафори традиційно вважаються особливо складним елементом у перекладі (Newmark, 1981; Schäffner, 2004). Таким чином, у текстовому аналізі, який передуює перекладу і готує його, особливо в складних випадках, варто застосовувати підхід до аналізу метафор, що акцентує увагу на прагматичних аспектах метафор, а не на методах, що не передбачають прагматичної орієнтації.

Поняття концептуального конфлікту в метафорах (Prandi, 2017) може враховувати прагматичні аспекти метафор, а отже, слугувати надійною моделлю для аналізу метафор, що є необхідним під час підготовки перекладу. Теоретичне дослідження моделі концептуального конфлікту здійснюється шляхом порівняння її з домінуючою парадигмою теоретизування і аналізу метафор, яку пропонує теорія концептуальної метафори (CMT), що базується на подвійній мапі джерела і цільових доменів (Lakoff and Johnson, 1980).

Використання метафор для пояснення складних ідей. TED Talks часто обговорюють складні теми, такі як наука, технології, людські відносини чи суспільні зміни. Спікери використовують метафори для того, щоб зробити ці ідеї більш зрозумілими для широкої аудиторії. Однак такі метафори можуть бути специфічними для мови-джерела і складними для перекладу.

Культурно специфічні метафори. У виступах TED часто використовуються метафори, пов'язані з культурою чи особистим досвідом спікерів. Такі метафори можуть бути складними для перекладу, оскільки вони можуть не мати аналогів у культурі аудиторії, що слухає переклад.

Емоційний вплив метафор. TED виступи часто орієнтовані не тільки на інформування, а й на емоційний вплив на аудиторію. Метафори допомагають спікерам викликати емоційний відгук. Однак при перекладі важливо не лише зберегти зміст, але й передати емоційне навантаження метафори.

Гумор у метафорах. Гумор є важливою частиною багатьох виступів на TED, і спікери часто використовують метафори для додавання дотепності та полегшення сприйняття складних або серйозних тем. Проте гумор у метафорах є однією з найскладніших для перекладу сфер, оскільки він може бути глибоко вкорінений у культурних реаліях або спиратися на гру слів, яку важко передати в іншій мові.

Втрата або зміна сенсу в перекладі. Деякі метафори можуть втратити частину свого сенсу або навіть змінитися під час перекладу. Це відбувається через те, що деякі мовні і культурні особливості не мають прямих еквівалентів в іншій мові, і перекладач має вирішити, як передати сенс найбільш адекватно. У таких випадках перекладачі можуть вибрати одну з кількох стратегій: перекласти метафору буквально, спробувати знайти еквівалент у мові-цілі, або замінити метафору на більш зрозумілий вираз.

Адаптація особистих метафор. TED Talks часто містять метафори, які пов'язані з особистими історіями спікерів. Такі метафори можуть бути глибоко індивідуальними і вкоріненими в життєвий досвід мовця. Для

перекладача важливо зберегти цю індивідуальність і не втратити емоційний та смисловий зв'язок між спікером та його аудиторією. Однак іноді така адаптація може бути складною через різницю у культурних контекстах.

Конвенційні метафори — це загальноприйняті мовні вирази, які використовуються в повсякденному житті та стали частиною нашого колективного мовного досвіду. Вони базуються на стійких концептуальних структурах, які є зрозумілими для носіїв певної мови та культури без додаткового осмислення чи інтерпретації. Конвенційні метафори спираються на загальноприйняті асоціації та значення, що виникають із полісемії слів, тобто коли одне слово має кілька значень.

Прикладом конвенційної метафори є вираз **«марнувати час»**. Слово «марнувати» (waste) є багатозначним і набуває метафоричного значення, коли використовується зі словом «час». Поняття **«Час — це гроші»** слугує основою для цієї метафори, оскільки час уявляється як цінний ресурс, який можна втратити, зберегти чи витратити, так само, як і гроші. Ця метафора є спільною для багатьох мов і культур, що робить її універсально зрозумілою без необхідності додаткового контексту.

Конвенційні метафори, як правило, не потребують особливих зусиль для розуміння, оскільки їхні значення вже закріплені у спільному мовному фонді. Для перекладачів це має практичні наслідки: коли концепти і лексичні системи є спільними у різних мовах, вони стають легко доступними або такими, що можуть бути знайдені у словниках, базах даних тощо. Це дозволяє перекладачам ефективно використовувати загальні мовні структури, адаптуючи їх до контексту перекладу з мінімальною зміною значення.

Таким чином, **конвенційні метафори** є важливою частиною нашої повсякденної мови, оскільки вони базуються на стійких концептуальних структурах і не потребують додаткового осмислення, що значно спрощує їх використання і розуміння у комунікації та перекладі.

Аналіз метафор у контексті, де розглядаються їх значення, вплив на аудиторію та особливості перекладу, включає різні аспекти кожної метафори, що робить їх потужними інструментами комунікації, які викликають певні емоції та підсилюють взаємодію з аудиторією. Першою метафорою є «Gossip - washing bones» («Плітки - перемивання кісточок») [18, 0.55]. Ця метафора описує ситуацію, коли люди обговорюють інших за їхньою спиною, підкреслюючи негативний підтекст такого обговорення. У перекладі використано український фразеологізм «перемивання кісточок», який передає оригінальний сенс та зберігає образність виразу, що дозволяє аудиторії легко зрозуміти зміст. Така метафора формує комунікативну стратегію, яка викликає осуд щодо пліток, закликаючи до критичного ставлення до цього явища. Її емоційний вплив полягає в тому, що вона стимулює рефлексію про можливі негативні наслідки пліток, підштовхуючи слухачів замислитись над моральним аспектом такого поведінкового патерну. Особливість застосування цієї метафори полягає у тому, що її образ є зрозумілим і резонує з культурними уявленнями, підсилюючи зв'язок з аудиторією та сприяючи глибшому емоційному відгуку.

Друга метафора – «No engine works without pre-warming» («Жоден двигун не працює без попереднього прогріву») [18, 07.42], яка порівнює людський голос з двигуном, що потребує підготовки перед початком роботи. В українському перекладі збережено зрозумілий технічний образ, який легко сприймається та є знайомим для більшості слухачів, оскільки апелює до процесів, відомих кожному, хто знайомий з роботою техніки. Комунікативна стратегія цієї метафори має інструктивний характер, слугує нагадуванням про необхідність підготовки, створюючи впевненість та внутрішню готовність у слухача перед важливим виступом чи справою. Емоційний вплив метафори полягає у формуванні почуття впевненості, адже вона підкреслює важливість підготовки як запоруки успіху. Особливість застосування цієї метафори полягає у її технічному характері, який підсилює інструктивність

та робить її особливо доречною у контекстах, що потребують підготовчих заходів перед виконанням дій.

Обидві метафори ефективно використовуються у мовленнєвій діяльності для передачі глибших значень, підсилення зв'язку з аудиторією та формування певних емоційних реакцій. Вони демонструють, як правильний підбір образів може значно покращити комунікацію, роблячи її більш зрозумілою та емоційно насиченою.

Метафора «Win the genetic lottery» («Виграти в генетичну лотерею») [5, 03.10] використовується для того, щоб описати спадкові переваги, які людина отримує при народженні, підкреслюючи їх випадковий характер, як у виграші в лотерею. Цей вираз порівнює генетичні фактори, що впливають на зовнішність, здоров'я або інші аспекти, з випадковістю, яка не залежить від зусиль людини. У перекладі збережено оригінальний образ, який легко сприймається в українському контексті, оскільки поняття лотереї добре зрозуміле. Комунікативна стратегія цієї метафори полягає у підкресленні того, що успадковані якості є випадковими і незалежними від індивідуальних зусиль, що сприяє роздумам над роллю випадковості в житті людини. Емоційний вплив метафори викликає почуття вдячності за отримані переваги або, навпаки, змушує задуматися про привілеї та нерівності, пов'язані з генетичними факторами. Особливість застосування цієї метафори полягає у її доречності в дискусіях про вплив спадковості на зовнішність, таланти чи соціальні можливості, зокрема у сфері моди або популярної культури.

Метафора «Art that bleeds with tears and sweat» («Мистецтво, що спливає кров'ю, сльозами і потом») [23, 01.17] передає складність, емоційні та фізичні зусилля, які митці вкладають у створення своїх творів. Цей образ підкреслює інтенсивність переживань та праці, які супроводжують процес створення мистецтва, роблячи його результатом напруженої роботи та великої самопожертви. У перекладі збережено образність і емоційний відтінок, що передає силу та відданість творця, а також підсилює сприйняття мистецтва як

результату важкої роботи. Комунікативна стратегія цієї метафори спрямована на те, щоб викликати емпатію та підкреслити значення зусиль, що докладаються митцями. Емоційний вплив метафори змушує аудиторію захоплюватися творчою працею, співпереживати митцям і розуміти їхню відданість справі. Особливість застосування полягає у тому, що ця метафора допомагає слухачам і читачам осягнути масштаби жертв, які митці приносять заради досягнення високих результатів у своїй діяльності, посилюючи повагу до творів мистецтва та тих, хто їх створює.

Метафора «The whole body revolts» («Все тіло бунтує») [15, 01.33] використовується для опису реакції на стрес перед виступом, що часто супроводжується фізіологічними симптомами, такими як тремтіння, прискорене серцебиття та інші ознаки страху. Такий вираз допомагає підкреслити, що тривога охоплює людину цілком, і тіло реагує як єдине ціле, ніби протестуючи проти цього стану. Перекладацький підхід у цьому випадку передбачає прямий переклад, що зберігає інтенсивність почуттів оригіналу і створює потужний емоційний відгук. Комунікативна стратегія метафори спрямована на викликання емпатії, адже вона апелює до фізичних та емоційних проявів тривоги, які добре знайомі багатьом людям. Це підсилює зв'язок між оратором і аудиторією, оскільки слухачі можуть впізнати подібні відчуття в собі. Емоційний вплив цієї метафори створює співпереживання та підсилює відчуття розуміння, допомагаючи аудиторії уявити рівень стресу, який відчуває оратор. Особливість застосування полягає в тому, що метафора є доречною у контекстах, де йдеться про виступи, публічні заходи чи інші стресові ситуації, посилюючи відчуття співчуття та солідарності слухачів.

Метафора «A wave of anxiety went through my body» («Хвиля занепокоєння пройшла крізь моє тіло») [15, 01.05] описує миттєву та потужну емоційну реакцію, яка охоплює тіло подібно до хвилі. Цей образ підкреслює раптовість та інтенсивність почуттів, які немов би фізично проходять через людину, залишаючи помітний слід. Перекладацький підхід зберігає

оригінальний образ хвилі, що допомагає передати емоційне напруження та динаміку переживання. Комунікативна стратегія метафори полягає у візуалізації внутрішнього стану через яскравий та чіткий образ, який є легким для сприйняття аудиторією. Такий підхід дозволяє слухачам глибше зрозуміти стан оратора та відчувати, наскільки сильними можуть бути його емоції. Емоційний вплив метафори полягає в тому, що вона допомагає слухачам співпереживати описане емоційне напруження, оскільки багато хто може асоціювати це відчуття з власним досвідом. Особливість застосування цієї метафори полягає у здатності викликати розуміння та підтримку з боку аудиторії, оскільки вона ефективно передає складні емоційні стани оратора, зміцнюючи зв'язок між ним і слухачами.

Метафора «Listening is the key to understanding» («Слухання — ключ до розуміння») [17, 03.43] використовує образ ключа як символу, що відкриває двері до досягнення розуміння, наголошуючи на важливості уважного слухання. Це підкреслює, що тільки завдяки слуханню можна повноцінно сприймати інформацію та розуміти її суть. Перекладацький підхід у цьому випадку передбачає збереження стандартного виразу, що має аналогічне значення в українському культурному контексті, що робить його зрозумілим і природним для місцевої аудиторії. Комунікативна стратегія метафори спрямована на просвітницьку мету — нагадування про те, що слухання є невід'ємною частиною ефективного спілкування та навчання. Емоційний вплив цього виразу полягає в тому, що він заохочує слухачів приділяти більше уваги тому, що вони чують, підкреслюючи, що лише уважне слухання може призвести до справжнього розуміння. Особливість застосування цієї метафори полягає в її здатності викликати у слухачів прагнення до активного слухання, що особливо корисно в контексті освітніх програм, тренінгів або професійного спілкування, де розуміння має вирішальне значення.

Метафора «Attention is the gateway to reality» («Увага — ворота в реальність») [4, 02.37] представляє увагу як «ворота», через які людина

сприймає світ і розуміє його. Це підкреслює ключову роль концентрації у процесі сприйняття реальності, оскільки тільки через увагу можна отримати чітке і повне уявлення про те, що відбувається навколо. У перекладі збережено образ «воріт», що підсилює важливість уваги і підкреслює її функцію як входу в реальне сприйняття. Комунікативна стратегія цієї метафори спрямована на підсилення усвідомлення слухачами того, що увага є основою для адекватного сприйняття і розуміння світу. Емоційний вплив метафори полягає у викликанні розуміння того, наскільки важливо зберігати концентрацію і приділяти увагу для того, щоб залишатися «на зв'язку» з реальністю. Особливість застосування полягає у створенні усвідомлення того, що увага є необхідною умовою для повноцінного сприйняття дійсності, і така метафора особливо ефективна в освітніх, психологічних або професійних дискусіях, де йдеться про важливість зосередженості та розумового включення.

Метафора «Broken heart» («розбите серце») [7, 04.00] використовується для передачі глибокого емоційного болю, що асоціюється з втратою, розчаруванням або сильним стресом. Цей вираз є універсальним символом емоційного страждання, який знаходить відгук у різних культурах, тому прямий переклад цієї метафори не втрачає своєї сили та залишається зрозумілим у будь-якому культурному контексті, включаючи український. Перекладацький підхід передбачає прямий переклад, адже ця метафора є поширеною і не потребує адаптації для збереження свого змісту.

Комунікативна стратегія метафори «розбите серце» спрямована на те, щоб викликати у слухачів або читачів глибоку емоційну реакцію, допомагаючи краще розуміти почуття і переживання іншої людини. Цей вираз активізує спогади та особистий досвід, який може бути пов'язаний із болем чи розчаруванням, і таким чином посилює емпатію та підтримку. Емоційний вплив метафори полягає в тому, що вона формує сильний зв'язок з аудиторією, створюючи відчуття спільності в переживанні складних моментів

життя. Ця метафора легко сприймається, адже кожен хоча б раз у житті відчував подібний біль чи може уявити його.

Особливість застосування метафори «розбите серце» полягає в її здатності резонувати з глибокими емоційними переживаннями аудиторії, посилюючи емоційний аспект будь-якого виступу, літературного твору чи розмови. Її використання доречне у контекстах, де важливо підкреслити переживання, сприяти підтримці чи викликати співчуття, наприклад, у поетичних творах, піснях або в психологічних роздумах та публічних виступах.

Ці метафори передають яскраві образи, що допомагають спікерам викликати у слухачів емоційні реакції та полегшити розуміння складних або абстрактних понять. Усі приклади перекладені з увагою до культурних і лексичних відповідників, що дозволяє зберегти як образність, так і емоційне забарвлення оригіналу.

Авторські метафори — це метафори, створені окремим автором для конкретного твору або виступу, які не є загальноприйнятими або традиційними у мові. Вони відрізняються своєю оригінальністю, унікальністю і часто мають виразний естетичний або емоційний вплив на аудиторію. Такі метафори можуть включати інноваційні образи, незвичні поєднання понять або контрастні асоціації, що допомагають передати унікальну точку зору автора або його бачення світу.

Основні характеристики авторських метафор:

1. **Оригінальність:** Авторські метафори зазвичай мають нестандартний, новий образ, який дозволяє виразити унікальні ідеї.
2. **Креативність і поетичність:** Ці метафори часто мають художній характер, створюють візуальний або емоційний ефект, що посилює естетичний вплив тексту або промови.
3. **Інтерпретація:** Вони зазвичай вимагають від аудиторії більшого розуміння контексту та додаткових зусиль для інтерпретації. Такі

метафори часто не базуються на загальновідомих образах або концепціях, як це буває з конвенційними метафорами.

4. **Емоційний та когнітивний вплив:** Авторські метафори часто мають значний емоційний вплив, дозволяючи слухачам або читачам глибше зануритися у зміст і краще відчувати позицію автора.

Приклад застосування: Вищенаведені метафори, такі як «*Art that bleeds with tears and sweat*» («Мистецтво, що спливає кров'ю, сльозами і потом») або «*The whole body revolts*» («Все тіло бунтує»), можна віднести до авторських, оскільки вони створюють яскраві та незвичні образи. Кожна з них не лише передає конкретний сенс, а й додає емоційного навантаження, яке посилює враження від сказаного, стимулюючи слухачів до рефлексії та емоційного відгуку.

Авторські метафори є важливим інструментом, що дозволяє ораторам і письменникам виразити свої ідеї та почуття унікальним і впливовим способом, створюючи глибокий зв'язок з аудиторією та надаючи тексту індивідуального характеру.

Авторські метафори відображають унікальний стиль і погляд автора, створюючи нові, часто незвичні образи, які дозволяють глибше зануритися в емоційний і когнітивний зміст. Кожна метафора характеризується своєю оригінальністю та потребує від аудиторії додаткової інтерпретації, адже вона базується на образах, не закріплених у загальноприйнятому лексичному фонді. Метафора «*Sadness is a dark liquid inside the body*» («Сум — це темна рідина в середині тіла») [7, 00.44] передає емоційний стан через фізичний образ, що робить смуток чимось відчутним і конкретним. Цей образ дозволяє уявити сум як щось, що заповнює тіло і створює відчуття важкості або пригніченості. Перекладацький підхід полягає у прямому перекладі, оскільки збереження образу темної рідини є природним і зрозумілим в українському культурному контексті, де такі метафори добре сприймаються. Комунікативна стратегія цієї метафори базується на візуалізації емоції як рідини, що

дозволяє аудиторії створити більш інтимне та особисте розуміння почуття смутку. Такий підхід допомагає слухачам не лише розуміти, але й буквально відчувати сум, що підсилює емоційне сприйняття сказаного. Особливість застосування метафори полягає в її здатності зблизити слухачів із темою, перетворюючи абстрактну емоцію на матеріальний об'єкт, що створює ефект занурення і підсилює зв'язок між мовцем та аудиторією.

Метафора «The sound of the washing machine is a waltz» («Звук пральної машини — це вальс») [17, 04.58] надає повсякденному звуку побутової техніки музичний характер, представляючи його як ритмічний вальс. Ця метафора спрямована на те, щоб показати, що навіть у найзвичайніших речах можна знайти гармонію та красу, що додає життю естетичного виміру. Перекладацький підхід базується на прямому перекладі, що зберігає асоціацію між ритмічністю звуку і музичним жанром, завдяки чому образ залишається зрозумілим і викликає позитивні асоціації. Комунікативна стратегія метафори підкреслює ідею про те, що важливо вміти звертати увагу на деталі та насолоджуватися звуками, які супроводжують наше щоденне життя. Особливість застосування полягає у викликанні цікавості до того, що нас оточує, спонукаючи слухачів переосмислювати звичайні звуки, знаходити в них приховану гармонію і красу. Це робить метафору особливо доречною у контекстах, що пов'язані з мистецтвом, увагою до деталей або навіть медитацією на повсякденні явища.

Метафора «Hidden chorus» («Прихований хор») [17, 05.22] представляє повсякденні звуки, які нас оточують, як частину невидимого хору, що часто лишається непоміченим. Ця метафора звертає увагу на те, що оточуючі нас звуки є частиною ширшої симфонії життя, яку ми зазвичай не усвідомлюємо. Перекладацький підхід у цьому випадку передбачає прямий переклад, який зберігає багатозначність образу та його символічний характер, що є зрозумілим у будь-якому культурному контексті. Комунікативна стратегія метафори спрямована на те, щоб зацікавити слухачів звуками навколо,

звернути їхню увагу на невидиму музику, що складається з побутових звуків, які формують наше повсякденне сприйняття світу. Особливість застосування цієї метафори полягає в тому, що вона допомагає слухачам усвідомити звуки як елемент реальності, який додає глибини й багатства досвіду.

Метафора «The human voice is the instrument we play» («Людський голос — інструмент, на якому ми граємо») [18, 00.14] представляє людський голос як музичний інструмент, що має величезний вплив і потенціал вираження. Цей образ допомагає підкреслити, що голос не лише засіб спілкування, а й потужний інструмент, здатний створювати емоційний відгук і впливати на інших. Перекладацький підхід зберігає метафоричний сенс, оскільки концепція голосу як інструмента є зрозумілою в обох культурах. Комунікативна стратегія цієї метафори закликає слухачів до усвідомленого використання свого голосу, як засобу, що може передавати емоції, думки та впливати на аудиторію. Особливість застосування полягає в тому, що метафора підкреслює важливість голосу у публічних виступах, співі чи будь-якій іншій діяльності, де виразність та вплив мають значення.

Метафора «Whining viral disaster» («Ниття — вірусне лихо») [18, 01.42] підкреслює схожість ниття зі швидко поширюваним вірусом, що здатний заражати людей навколо та створювати негативну атмосферу. Образ «вірусного лиха» підкреслює, наскільки ниття може бути заразливим та руйнівним для морального стану групи чи спільноти. Перекладацький підхід передбачає прямий переклад, що зберігає сильний негативний образ і його емоційний відтінок. Комунікативна стратегія спрямована на формування негативних асоціацій щодо ниття, щоб знеохотити людей від його поширення та стимулювати більш конструктивну поведінку. Особливість застосування цієї метафори полягає у її здатності створювати негативне враження про ниття, порівнюючи його з хворобою, що руйнує здорову атмосферу, особливо в контексті групової роботи, сімейного середовища або колективних взаємодій.

Метафора «A set of tools» («Набір інструментів») [18, 06.40] використовується для опису різних аспектів голосу та його застосування у комунікації. Цей образ підкреслює, що голос має кілька важливих елементів, таких як інтонація, тембр, гучність тощо, які можна використовувати для вдосконалення комунікативних навичок. Перекладацький підхід зберігає універсальний образ інструментів, оскільки він зрозумілий і природний для української аудиторії. Комунікативна стратегія метафори створює відчуття можливостей, спонукаючи слухачів до активного використання та розвитку своїх комунікативних здібностей. Особливість застосування полягає в тому, що ця метафора допомагає слухачам отримати практичне розуміння того, як різні аспекти голосу можуть бути використані для ефективнішої взаємодії у повсякденному житті або професійній діяльності.

Метафора «Art is a weapon» («Мистецтво — це зброя») [22, 03.35] передає ідею про мистецтво як потужний засіб боротьби, особливо в духовних або соціальних конфліктах. Мистецтво представлено як інструмент, здатний чинити опір, виражати ідеї та впливати на свідомість людей. Перекладацький підхід передбачає прямий переклад, який зберігає образ зброї, що є зрозумілим і сильним символом у контексті мистецтва. Комунікативна стратегія цієї метафори спрямована на натхнення слухачів, закликаючи їх сприймати мистецтво не лише як розвагу, а як засіб для вираження своїх переконань та боротьби за зміни. Особливість застосування цієї метафори полягає у її здатності розкрити потенціал мистецтва як потужного засобу впливу на суспільство, особливо в умовах конфліктів або соціальних перетворень.

Метафора «The artist is the wall» («Митець — стіна») [22, 04.35] представляє митця як захисника, що стоїть між суспільством і загрозами, такими як страх та ненависть. Ця метафора підкреслює стійкість і силу художника, який бере на себе роль захисника, що боронить людей від негативних впливів і сприяє культурному розвитку та гармонії.

Перекладацький підхід зберігає образ «стіни», який символізує надійність і захист, і легко сприймається в українському контексті. Комунікативна стратегія цієї метафори посилює у слухачів уявлення про митців як соціальних захисників, які використовують свої твори для підтримки суспільства, поширення позитивних ідей та боротьби з негативом. Особливість застосування метафори полягає в її здатності спонукати до дій, акцентуючи увагу на важливій ролі митців у суспільному житті, що може надихати інших на підтримку мистецької діяльності та її позитивний вплив.

Порівняльні метафори використовують схожість між різними об'єктами для створення образів, зрозумілих на інтуїтивному рівні. Вони дозволяють перенести властивості одного об'єкта на інший, що допомагає підкреслити спільні характеристики.

Метафора «Brain is like a muscle» («Мозок схожий на м'яз») [6, 00.50] акцентує увагу на подібності між мозком та м'язами, оскільки обидва потребують регулярних тренувань для зміцнення та розвитку. Ця порівняльна метафора допомагає уявити мозок як щось, що можна вдосконалювати через постійні інтелектуальні зусилля, наприклад, навчання чи вирішення складних завдань. Перекладацький підхід передбачає прямий переклад, оскільки цей образ є універсальним і зрозумілим як в українській, так і в інших культурах. Комунікативна стратегія метафори спрямована на заохочення розвитку розумових здібностей, закликаючи слухачів чи читачів тренувати свій мозок так само, як вони тренують м'язи під час фізичних вправ. Особливість застосування цієї метафори полягає у її мотиваційному характері, що підкреслює важливість постійного розвитку для досягнення кращих результатів у навчанні, роботі та житті загалом.

Метафора «Attention is like a control panel» («Увага схожа на пульт управління») [4, 02.13] використовує порівняння уваги з панеллю керування, підкреслюючи її функцію контролю над думками, діями та сприйняттям реальності. Цей образ дозволяє зрозуміти, що увага діє як своєрідний

механізм, за допомогою якого людина може обирати, на чому зосередитися і як реагувати на навколишнє середовище. Перекладацький підхід також базується на збереженні прямого порівняльного образу «пульта», який є загальновідомим символом контролю і є зрозумілим в українському контексті. Комунікативна стратегія метафори підкреслює важливість уваги як інструменту управління життям і взаємодії зі світом. Особливість застосування полягає у тому, що ця метафора допомагає аудиторії легше зрозуміти роль уваги у процесі сприйняття і взаємодії з реальністю, наочно показуючи, як зосередженість впливає на наше життя та рішення.

Метафора «Rrrrrrr - like champagne on your tongue» («Prrrrrr — як шампанське на вашому язиці») [18, 08.39] порівнює звук із приємним відчуттям шипучих бульбашок шампанського на язиці, що створює образ, який асоціюється із насолодою та легкістю. Цей образ допомагає підсилити уявлення про задоволення від виконання вправи чи іншої активності, що пов'язана з цим звуком. Перекладацький підхід передбачає прямий переклад, який передає шиплячий і ігристий характер звуку, що легко асоціюється зі звуками шампанського. Комунікативна стратегія метафори спрямована на створення позитивного ставлення до вправи, роблячи її привабливішою та емоційно приємнішою для слухачів. Особливість застосування цієї метафори полягає в тому, що вона робить тренування або практичні вправи більш привабливими, перетворюючи їх на гру або цікаву активність, що допомагає підвищити мотивацію.

Метафора «Fear is like a disease» («Страх — це як хвороба») [22, 00.27] порівнює страх із хворобою, що поширюється швидко й здатна заражати інших. Цей образ підкреслює, що страх може бути заразливим, передаватися від однієї людини до іншої і негативно впливати на психічний та емоційний стан групи. Перекладацький підхід передбачає прямий переклад, який зберігає образ хвороби і зрозумілий у будь-якому культурному контексті. Комунікативна стратегія метафори спрямована на усвідомлення негативного

впливу страху, що допомагає слухачам або читачам зрозуміти важливість роботи над управлінням страхом та його обмеженням. Особливість застосування цієї метафори полягає у підсиленні важливості контролю над страхом і наданні мотивації до боротьби з ним для запобігання його поширенню у середовищі.

Метафора «Use fear as a weapon» («Використовувати страх як зброю») [22, 01.20] представляє страх як зброю, яку можна використовувати як для нападу, так і для захисту. Цей образ підкреслює, що страх може бути використаний для маніпуляції людьми або для підсилення впливу в різних ситуаціях. Перекладацький підхід зберігає оригінальну образність і є легко зрозумілим у українській культурі, де такі порівняння мають місце. Комунікативна стратегія метафори акцентує на можливості маніпулювати страхом, підкреслюючи, що його можна спрямовувати для досягнення певних цілей. Особливість застосування цієї метафори полягає у допомозі аудиторії зрозуміти потенційну негативну силу страху та його здатність впливати на поведінку людей.

Метафора «Performing music is like a full body workout» («Виконання музики подібно до інтенсивного тренування») [3, 01.35] підкреслює, що виконання музики вимагає від музиканта не лише інтелектуальної, але й фізичної віддачі. Це порівняння допомагає уявити процес гри на музичному інструменті як комплексну активність, яка задіює тіло, емоції та розум подібно до інтенсивного тренування. Перекладацький підхід передбачає прямий переклад, оскільки така аналогія є зрозумілою і природною для української аудиторії.

Комунікативна стратегія метафори спрямована на підсилення розуміння слухачами чи читачами того, наскільки складним і виснажливим може бути процес виконання музики. Це порівняння допомагає оцінити майстерність музиканта та його фізичну і когнітивну витривалість. Особливість застосування цієї метафори полягає в тому, що вона допомагає

слухачам усвідомити багатогранність і складність гри на інструменті, зокрема у контексті професійного музикування, де необхідні синхронізація, координація і високий рівень підготовки.

Ці метафори відображають важливі аспекти комунікації, надаючи образи, які дозволяють глибше розуміти ідеї, емоційні стани та ролі в суспільстві, а також підсилюючи зв'язок з аудиторією.

Ці метафори допомагають розкрити глибокий зміст і надати образність, яка підтримує емоційний зв'язок з аудиторією, роблячи складні ідеї більш інтуїтивно зрозумілими. Вони служать мостом між абстрактними концепціями та повсякденним досвідом, завдяки чому сприйняття стає багатшим і більш персоналізованим. Завдяки цьому метафори стають важливим інструментом, що підсилює ефективність комунікації, заохочує до роздумів та викликає емоційну відповідь. Використання таких порівнянь дозволяє краще передати енергію та складність процесів, надаючи нових вимірів розумінню і сприяючи побудові міцніших взаємовідносин між оратором і слухачами. Метафори не лише збагачують зміст, але й стимулюють співпереживання, що робить комунікацію не просто інформативною, а й значущою на емоційному рівні.

Метафори також сприяють кращому розумінню через залучення уяви, що дозволяє аудиторії відчувати сенс переданих ідей на особистому рівні. Вони відкривають нові перспективи та заохочують слухачів або читачів до більш уважного ставлення до деталей та контексту, в яких використовуються ці образи. Успішне застосування метафор розширює можливості комунікатора, дозволяючи передавати складні концепції через знайомі порівняння та формувати емоційний зв'язок, що викликає довіру та цікавість. У підсумку, метафори стають ключовим елементом, що робить комунікацію більш ефективною, яскравою та впливовою, здатною не лише інформувати, але й надихати.

Таблиця 2.1. Реакції аудиторії на метафори:

Metaphor (English)	Метафора (Українською)	Натхненн я	Захопленн я	Переконливіст ь	Інформативніст ь	Винахідливіст ь	Шокуючи й	Смішни й	Крас а	С ь
Sadness is a dark liquid inside the body	Сум — це темна рідина в середині тіла	5	8	7	6	5	4	2	8	6
The sound of the washing machine is a waltz	Звук пральної машини — це вальс	7	9	6	5	6	5	6	5	4
Hidden chorus	Прихований хор	6	7	6	5	8	7	4	6	5
The human voice is the instrument we play	Людський голос — інструмент, на якому ми граємо	8	9	9	8	9	8	3	7	7
Whining viral disaster	Ниття — вірусне лихо	3	4	3	4	3	2	5	3	3
A set of tools - register, timbre,	Набір інструментів — регістр, тембр, просодія тощо	5	6	7	8	5	5	2	6	6

Metaphor (English)	Метафора (Українською)	Натхненн я	Захопленн я	Переконливіст ь	Інформативніст ь	Винахідливіст ь	Шокуючи й	Смішни й	Крас а	С ь
prosody, etc.										
Art is a weapon	Мистецтво — це зброя	9	8	8	5	9	8	3	8	9
The artist is the wall	Митець — стіна	8	7	7	7	6	7	4	8	8
Brain is like a muscle	Мозок схожий на м'яз	6	7	6	8	7	5	4	7	6
Attention is like a control panel	Увага схожа на пульт керування	4	5	6	7	6	4	5	5	4
Rrrrrr - like champagn e on your tongue	Rrrrrr — як шампанське на язиці	3	6	5	4	7	6	7	5	3
Fear is like a disease	Страх — це як хвороба	5	6	6	5	5	4	3	5	
Use fear as a weapon	Використовуват и страх як зброю	6	5	7	6	4	3	2	4	5
Performin g music is like a full	Виконання музики подібно до інтенсивного тренування	7	8	8	7	6	6	3	7	8

Metaphor (English)	Метафора (Українською)	Натхненн я	Захопленн я	Переконливост ь	Інформативніст ь	Винахідливіст ь	Шокуючи й	Смішни й	Крас а	С ь
body workout										

Таблиця 2.2. Аналіз метафор у відповідності до трьох сфер впливу (раціональне мислення, емоції, воля):

Метафора (Англійською)	Метафора (Українською)	Сфера раціонального мислення	Сфера емоцій	Сфера волі
Sadness is a dark liquid inside the body	Сум — це темна рідина в середині тіла	Інформативність	Краса	Натхнення
The sound of the washing machine is a waltz	Звук пральної машини — це вальс	Винахідливість	Захоплення	Переконливість
Hidden chorus	Прихований хор	Інформативність	Краса	Натхнення
The human voice is the instrument we play	Людський голос — інструмент, на якому ми граємо	Винахідливість	Шокуючий	Переконливість
Whining viral disaster	Ниття — вірусне лихо	Непереконливий	Образливий	Добре
A set of tools - register, timbre, prosody, etc.	Набір інструментів — регістр, тембр, просодія тощо	Інформативність	Шокуючий	Переконливість
Art is a weapon	Мистецтво — це зброя	Сміливість	Натхнення	Натхнення
The artist is the wall	Митець — стіна	Сміливість	Краса	Натхнення
Brain is like a muscle	Мозок схожий на м'яз	Добре	Захоплення	Добре
Attention is like a control panel	Увага схожа на пульт керування	Добре	Захоплення	Добре

Метафора (Англійською)	Метафора (Українською)	Сфера раціонального мислення	Сфера емоцій	Сфера волі
Rrrrrr - like champagne on your tongue	Ррррр — як шампанське на язиці	Заплутаний	Смішний	Смішний
Fear is like a disease	Страх — це як хвороба	Добре	Шокуючий	Переконливість
Use fear as a weapon	Використовувати страх як зброю	Непереконливий	Образливий	Переконливість
Performing music is like a full body workout	Виконання музики подібно до інтенсивного тренування	Винахідливість	Шокуючий	Натхнення

Таблиця 2.1. демонструє оцінки аудиторії на різні метафори за критеріями, такими як натхнення, захоплення, переконливість, інформаційність, винахідливість, шокуючий ефект, смішність, краса та знятність. Метафора "Sadness is a dark liquid inside the body" має високі оцінки за захоплення та красу, що свідчить про її сильний емоційний вплив, тоді як її шокуючий ефект і смішність залишаються низькими, відповідаючи серйозному характеру цієї метафори. "The sound of the washing machine is a waltz" відзначається високими оцінками за захоплення і винахідливість, що підкреслює її креативність, водночас низька знятність говорить про легкість сприйняття. Метафора "Hidden chorus" отримала помірні оцінки за всіма критеріями, що свідчить про універсальність і легкість сприйняття без надмірного емоційного впливу. "The human voice is the instrument we play" має високі оцінки за натхнення, переконливість та винахідливість, що вказує на її здатність привернути увагу та підкреслити важливість голосу як засобу комунікації. Низька знятність свідчить про її чітке та лаконічне сприйняття. Метафора "Whining viral disaster" має високі показники за винахідливість і шокуючий ефект, що підкреслює її ефективність у передачі ідеї про поширення негативного впливу, при цьому знятність залишилася низькою, що свідчить про її ясність. "A set of tools" отримала помірні оцінки за натхнення і високу інформаційність, що робить її практичною і зрозумілою, тоді як низька шокуючість і знятність свідчать про її прикладний характер. Метафора "Art is a weapon" здобула високі оцінки за натхнення, винахідливість і красу, що вказує на її здатність викликати сильний емоційний відгук і передавати ідеї про вплив мистецтва, при цьому знятність залишається низькою, що робить її ефективною у використанні. "The artist is the wall" відзначена високими оцінками за натхнення і красу, підкреслюючи значущу роль митця як захисника. "Brain is like a muscle" має високі показники переконливості та інформаційності, що робить її корисною

для мотиваційного або освітнього контексту. "Attention is like a control panel" отримала найнижчі оцінки за натхнення і знятність, що свідчить про її простоту та відсутність значного емоційного впливу. Таблиця загалом ілюструє, як різні метафори впливають на аудиторію за різними критеріями, підкреслюючи важливість емоційних, образних і мотиваційних метафор для створення глибоких зв'язків зі слухачами.

Таблиця 2.2. ілюструє, як різні метафори впливають на аудиторію, розподіляючись за цими трьома аспектами. Метафора "Sadness is a dark liquid inside the body" оцінюється як інформативна у сфері раціонального мислення, але має сильний емоційний вплив через красу, що підкреслює її здатність викликати натхнення. "The sound of the washing machine is a waltz" характеризується високою винахідливістю і викликає захоплення, що свідчить про її емоційний вплив, підкреслюючи значення звичних речей. Метафора "Hidden chorus" вважається інформативною у раціональній сфері і має емоційний вплив через красу, створюючи відчуття натхнення. "The human voice is the instrument we play" показує винахідливість і шокує ефект у сфері емоцій, підкреслюючи переконливість у сфері волі.

Метафора "Whining viral disaster" оцінюється як непереконлива у раціональній сфері, але викликає образний емоційний ефект. "A set of tools" є інформативною і має низький рівень шокуєчості у сфері емоцій, але демонструє переконливість у сфері волі. "Art is a weapon" і "The artist is the wall" мають високі оцінки за сміливість, підкреслюючи їхній натхненний і емоційний вплив. "Brain is like a muscle" характеризується середньою переконливістю і викликає захоплення. "Attention is like a control panel" оцінена як «добре» у всіх трьох сферах, що свідчить про її простоту та зрозумілість.

Метафора "Rrrrrrr - like champagne on your tongue" сприймається як заплутана в раціональній сфері, але смішна у сфері емоцій, що робить її унікальною. "Fear is like a disease" і "Use fear as a weapon" мають низьку

переконливість у раціональній сфері, але підкреслюють емоційний вплив через образність. Метафора "Performing music is like a full body workout" вважається винахідливою і шокуючою, що свідчить про її здатність викликати натхнення та підкреслити складність музичного виконання.

Загалом таблиця демонструє, що метафори можуть по-різному впливати на аудиторію залежно від того, яка сфера впливу активується: раціональна, емоційна чи волева. Метафори, що мають високий емоційний вплив, часто виявляються більш натхненними та захоплюючими, тоді як раціональні метафори більш інформативні та переконливі.

Висновки до Розділу 2

Другий розділ було присвячено аналізу проблем перекладу метафор у дискурсі ідеації, зосередженому на платформі TED.

У другому розділі були детально розглянуті основні типи метафор, які використовуються у виступах на TED. Зокрема, було виявлено, що когнітивні, риторичні та емоційні метафори активно сприяють структуризації інформації, підсилюють аргументацію та створюють емоційний зв'язок з аудиторією. Висновки цього розділу підкреслюють важливість адаптації метафор для різних аудиторій і обґрунтовують необхідність стратегічного підходу до їх використання.

На основі аналізу матеріалів можна зробити висновок, що метафори у виступах на платформі TED допомагають спікерам доносити складні концепції у зрозумілій та емоційно насиченій формі. Вони виконують функції когнітивного спрощення, риторичної підтримки та емоційного залучення, що є ключовими для публічного дискурсу, орієнтованого на широку аудиторію.

Було детально розглянуто труднощі, які виникають при передачі метафор з однієї мови на іншу, та стратегічні підходи до їх подолання.

Зроблені висновки:

1. Основні труднощі перекладу метафор пов'язані з культурною специфікою та багатозначністю. Деякі метафори, що є звичними та зрозумілими у певній культурі, можуть не мати аналогів в іншій і викликати потребу в адаптації або поясненні.
2. Важливим аспектом перекладу метафор є збереження емоційного впливу. Буквальний переклад метафори часто призводить до втрати її образності та переконливості, що знижує ефективність передачі ідей.
3. Застосування стратегій адаптації та роз'яснення дозволяє зберегти початковий зміст і забезпечити емоційний зв'язок із новою аудиторією. Це особливо важливо для виступів TED, які розраховані на глобальну аудиторію та потребують чіткої і доступної комунікації.
4. Приклади успішних перекладів метафор у виступах TED показують, що перекладачі мають бути обізнані не тільки у лінгвістичних, але й у культурних особливостях обох мов, щоб забезпечити повноцінне сприйняття виступу аудиторією.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У цій науковій праці детально досліджено використання метафор у дискурсі ідеації, зокрема на прикладі публічних виступів на платформі TED. Робота підтвердила, що метафора є універсальним і потужним інструментом комунікації, що поєднує когнітивні, емоційні та риторичні аспекти. Завдяки своєму багатофункціональному характеру, метафора допомагає спрощувати складні ідеї, забезпечуючи їх доступність для широкої аудиторії, формує емоційний зв'язок між спікером та слухачами та підсилює переконливість аргументів.

Завдяки комплексному підходу до аналізу метафор, що включав дискурсивний, когнітивний та контент-аналіз, вдалося виявити основні типи метафор та їхні функції в публічних виступах. Зокрема, аналіз показав, що метафори відіграють вирішальну роль у структуризації матеріалу, допомагають підкреслити ключові меседжі та сприяють кращому запам'ятовуванню інформації аудиторією. Метафори також значно підсилюють емоційний компонент виступу, роблячи його більш впливовим та привабливим.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що використання метафор у дискурсі TED має свої характерні особливості. Основними стратегіями, що реалізуються через метафору, є когнітивне спрощення, емоційне залучення та актуалізація складних ідей. Метафори дозволяють перетворювати абстрактні поняття у більш конкретні та зрозумілі образи, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу та викликаючи емпатію в аудиторії.

Загалом, результати дослідження підкреслюють важливість стратегічного використання метафор у публічних виступах, зокрема на платформах, які орієнтовані на масову аудиторію. Рекомендації щодо майбутніх досліджень включають поглиблений аналіз культурних та соціальних відмінностей у сприйнятті метафор, а також вивчення впливу

метафор на когнітивні процеси в освітньому середовищі. Важливим є також подальше дослідження перекладацьких стратегій для збереження образності та емоційного ефекту метафор у мультимовних контекстах.

Робота зосереджена на дослідженні функцій і ролі метафор у дискурсі ідеації, а також на труднощах і стратегіях їх перекладу у контексті публічних виступів, зокрема на платформі TED. Метафори у дискурсі ідеації виконують важливі когнітивні та риторичні функції, допомагаючи спікерам пояснювати складні ідеї доступними словами, створювати емоційний вплив і будувати переконливі аргументи. Переклад метафор вимагає особливої уваги до культурних аспектів, адже він впливає на сприйняття інформації аудиторією.

Ключові висновки дослідження:

1. Метафора як засіб комунікації: Вона є потужним інструментом передачі складних ідей, що сприяє кращому розумінню аудиторією. Метафора полегшує сприйняття інформації, спрощуючи абстрактні концепції за допомогою знайомих образів. Це особливо важливо в контексті публічних виступів на платформі TED, де спікери мають за мету привернути увагу та надихнути аудиторію.
2. Функції метафор у дискурсі: Метафори в TED Talks виконують когнітивну, риторичну та емоційну функції, що допомагають структурувати та пояснювати ідеї, створювати емоційний зв'язок із слухачами та посилювати аргументи. Вони сприяють популяризації знань і допомагають спікерам передавати інноваційні ідеї у зрозумілій формі.
3. Перекладацькі проблеми: Метафори є складними для перекладу через їхню культурну та когнітивну специфіку. Основні виклики включають збереження образності, емоційного впливу та змісту. Перекладачі повинні адаптувати метафори або замінювати їх на аналогічні за змістом вирази, щоб забезпечити правильне сприйняття аудиторією.

4. Стратегії перекладу: Успішний переклад метафор потребує використання таких стратегій, як адаптація, пояснення та пошук культурних еквівалентів. Збереження емоційного та когнітивного навантаження метафор є пріоритетом для забезпечення ефективної комунікації.
5. Значущість дослідження: Результати роботи можуть бути корисними для перекладачів, лінгвістів та спеціалістів із комунікації, які працюють над популяризацією наукових та інноваційних ідей. Це дослідження показує, що метафори є важливою складовою публічного дискурсу, яка сприяє доступності та впливовості інформації.

Загальний висновок: Метафора є незамінним елементом дискурсу ідеації, який сприяє доступності та переконливості публічних виступів. Переклад метафор потребує ретельного підходу для забезпечення збереження їхньої ефективності та впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Alnasser A.A.M. Argumentation and Persuasion in Saudi TEDx Talks: A Political Discourse Analysis Approach. URL: <https://etheses.whiterose.ac.uk/33624/1/PhD-Argumentation%20and%20Persuasion%20in%20Saudi%20TEDx%20talks%20AM.pdf> (Last accessed: 09.10.2024).
2. Ankersmit, F.R. History and tropology: The rise and fall of metaphor. URL: <https://ojs.zrc-sazu.si/filozofski-vestnik/article/download/3974/3683> (Last accessed: 12.10.2024).
3. Anita Collins. How playing an instrument benefits your brain URL: https://www.ted.com/talks/anita_collins_how_playing_an_instrument_benefits_your_brain?referrer=playlist-fascinating_ted_ed_lessons_about_the_brain&autoplay=true&subtitle=uk (Last accessed: 12.10.2024).
4. Apollo Robbins. The art of distraction URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GZGY0wPAnus> (Last accessed: 12.10.2024).
5. Cameron Russell. Appearance is not important. Trust me, I'm a model URL: <https://www.youtube.com/watch?v=KM4Xe6Dlp0Y> (Last accessed: 12.10.2024).
6. Chris Anderson. Secret to great public speaking URL: <http://www.youtube.com/watch?v=-FOCpMAww28> (Last accessed: 12.10.2024).
7. Courtney Stephens. A brief history of melancholy URL: https://www.ted.com/talks/courtney_stephens_a_brief_history_of_melancholy?subtitle=en (Last accessed: 12.10.2024).
8. Crisp P. Allegory: Conceptual metaphor in history. Language and Literature. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=72ccae393605659fbd16da62e9bfe2a3613250bd> (Last accessed: 12.10.2024).
9. Dolzhich E.A., Dmitrichenkova S.V. Anthroponymic Structure of Academic Discourse. *Humanities & Social Science*. URL:

- <https://core.ac.uk/download/pdf/327122542.pdf> (Last accessed: 12.10.2024).
10. Drasovean A. and Tagg C. Evaluative language and its solidarity-building role on TED.com: An appraisal and corpus analysis. URL: <https://oro.open.ac.uk/44604/1/Evaluative%20Language%20and%20Its%20Solidarity-Building%20Role%20on%20TED.pdf> (Last accessed: 12.10.2024).
  11. Fetterman A. K., Bair J. L., Werth M. The scope and consequences of metaphoric thinking. *Journal of Personality*. URL: <https://psycnet.apa.org/record/2015-44640-001> (Last accessed: 12.10.2024).
  12. Gibbs R. and Ortony A. The Cambridge handbook of metaphor and thought. URL: https://www.academia.edu/download/51202476/gibbs_raymond_w_jr_the_cambridge_handbook_of_metaphor_and_th.pdf (Last accessed: 12.10.2024).
  13. Grix J. Introducing students to the generic terminology of social research. *Politics*. URL: <https://cmapspublic.ihmc.us/rid=1KZVDHK33-1C6RP9X-2075/grix.pdf> (Last accessed: 12.10.2024).
  14. Jiang J., Lim F.V. Designing Knowledge Dissemination in a Digital Era—Analyzing TED Talk's Multimodal Orchestration. URL: <https://cjl.ca/index.php/cjl/article/download/28263/20623/75343> (Last accessed: 12.10.2024).
  15. Joe Kowan. How I beat stage fright. URL: https://www.ted.com/talks/joe_kowan_how_i_beat_stage_fright?subtitle (Last accessed: 12.10.2024).
  16. Julich-Warpakowski N. Introduction: Current challenges in metaphor research. *Metaphor and the Social World*. URL: <https://www.jbe-platform.com/content/journals/10.1075/msw.00026.jul> (Last accessed: 12.10.2024).
  17. Julian Treasure. 5 ways to listen better URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cSohjlYQI2A> (Last accessed: 12.10.2024).
  18. Julian Treasure. How to Speak So Others Want to Listen. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=eIho2S0ZahI> (Last accessed: 12.10.2024).

- 12.10.2024).
19. Kaysina D. Communicative influence in English ideation discourse: responsive strategies (based on TED internet platform). URL: http://oljournal.nuoua.od.ua/v12/12_2018.pdf#page=16 (Last accessed: 12.10.2024).
  20. Kövecses Z. Metaphor and culture. *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica*. URL: <http://193.16.218.141/acta-phil/C2-2/phil22-1.pdf> (Last accessed: 12.10.2024).
  21. Kuper A., Whitehead C., Hodges B.D. Looking back to move forward: using history, discourse and text in medical education research. *AMEE guide no. 73. Medical Teacher*. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3109/0142159X.2012.748887> (Last accessed: 12.10.2024).
  22. Marc Bamithi Joseph. Courage is contagious. URL: https://www.ted.com/talks/damon_davis_courage_is_contagious? (Last accessed: 12.10.2024).
  23. Marc Bamithi Joseph. How can football teach us freedom? URL: https://www.ted.com/talks/marc_bamuthi_joseph_what_soccer_can_teach_us_about_freedom? (Last accessed: 12.10.2024).
  24. Masi S. Humour in TED talks: A multimodal account. *ESP Today*. URL: <http://doi.fil.bg.ac.rs/pdf/journals/esptoday/2023-2/esptoday-2023-11-2-7.pdf> (Last accessed: 12.10.2024).
  25. Ortony A. Metaphor: Theoretical and empirical research. *Psychological Bulletin*. URL: <https://www.ideals.illinois.edu/items/17712/bitstreams/63607/data.pdf> (Last accessed: 12.10.2024).
  26. Pahta P., Taavitsainen, I. Scientific discourse. Historical Pragmatics. URL: https://www.academia.edu/download/37343467/HHoP_018_Pahta_Taavitsainen_Scientific_discourse_2010.pdf (Last accessed: 12.10.2024).
  27. Pinar A.G. López C. P. TED talks: A multimodal tool for students of technological English. URL: <https://repositorio.upct.es/bitstream/handle/10317/13141/ttm.pdf?sequence=1> (Last accessed: 12.10.2024).

28. Steen G. J., Dorst A. G., Herrmann J. B. Metaphor in usage. *Cognitive Linguistics*. URL: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/cogl.2010.024/pdf> (Last accessed: 12.10.2024).
29. Voloshchuk I., Glinka N. and Sats L. The linguistic status of ideation in startup discourse. *Philology Journal*. URL: <https://al.fl.kpi.ua/article/download/289222/289289/683683> (Last accessed: 12.10.2024)

SUMMARY

The aim of this study was to analyze the use of metaphors in the ideation discourse presented on the TED platform, with a focus on understanding how metaphors are utilized to convey complex ideas, generate emotional impact on the audience, and enhance the persuasive power of public speeches.

The research objectives included analyzing the main theoretical approaches to the study of metaphors in discourse, describing their key functions in TED public speeches, and investigating different types of metaphors such as cognitive, structural, and orientational metaphors. Furthermore, it aimed to identify the most common strategies of metaphor reproduction based on thematic and genre analysis, and to study metaphorical usage by speakers from different fields to determine patterns in metaphorical strategies. The object of this research was the ideation discourse of public TED talks, while the subject was the methods of metaphor reproduction and functioning as tools of explanation and persuasion.

The study revealed that metaphors are highly effective tools for explaining complex concepts and influencing audience perception, as they create a cognitive bridge between abstract notions and the audience's real-life experiences, making the ideas more accessible and memorable. The theoretical significance of this research lies in expanding the understanding of metaphor application within ideation discourse, highlighting their critical role in enhancing comprehension and retention in public communication. The practical significance is evident for educators, public speakers, and communication professionals, who can employ these insights to make their presentations more engaging and impactful through strategic use of metaphors. The research material included a comprehensive analysis of TED speeches that utilized various types of metaphors to effectively communicate and popularize ideas.